

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

(א) ומ"ק י"ג: (ב) ופי' מופסות ר"ה י"ב ד"ה תנא, (ג) ופי' ומעשר הכל לרוב (ד) ופי' ופאלגות פי' נשא מ"ק קנה אלא וכל תבואה שדה אחר אפי' וכו' וכו' תנן פי' הירן ד"ה (ה) ופי' מתיבא, (ו) ופי' שיעור נ"ג, (ז) ופי' שיעור נ"ג, (ח) ופי' שיעור נ"ג, (ט) ופי' שיעור נ"ג, (י) ופי' שיעור נ"ג, (יא) ופי' שיעור נ"ג, (יב) ופי' שיעור נ"ג, (יג) ופי' שיעור נ"ג, (יד) ופי' שיעור נ"ג, (טו) ופי' שיעור נ"ג, (טז) ופי' שיעור נ"ג, (יז) ופי' שיעור נ"ג, (יח) ופי' שיעור נ"ג, (יט) ופי' שיעור נ"ג, (כ) ופי' שיעור נ"ג, (כא) ופי' שיעור נ"ג, (כב) ופי' שיעור נ"ג, (כג) ופי' שיעור נ"ג, (כד) ופי' שיעור נ"ג, (כה) ופי' שיעור נ"ג, (כו) ופי' שיעור נ"ג, (כז) ופי' שיעור נ"ג, (כח) ופי' שיעור נ"ג, (כט) ופי' שיעור נ"ג, (ל) ופי' שיעור נ"ג.

מתני' אלא מחמשת מינין. מטה ושעורה וזכאמן ושיפון ושכולת **שעל: רבי מאיר אומר כו'.** זהא ודאי מודיעא לך שהנודר מן התבואה אינו אסור אלא מחמשת מינין אבל הנודר מן הדגן אסור בכל מין דמדינא (א) משמע דבר שעשין ממנו כרי ופול המגרי יבש עששין ממנו כרי ולהכי אסור: **גמ'** למימרא דגון. דכתיב בקרא כל מין דמדינא משמע דכתיב במעשר מן המורה ודפי' משאר מינין מדקמתי הנודר מן הדגן אסור בכל: **וכפרון הדבר.** כלומר קיבילו עליהם תקנתא של חזקיהו לעשר הכל כדכתיב הרבו בני ישראל וגו' אז אמרת בשלמא דדגן לא משמע אלא מחמשת מינין היינו דלמא קרא למימר הרבו בני ישראל דלפי' דבר שא לא נחייב במעשר מן המורה כגון שאר מיני דמדינא היו מעשרים כדי להחזיק בתקנה אלא אי אמרת דגן כל מיני דמדינא משמע מאי וכפרון הדבר הרבו כלומר מה הוסיפו על מה שכתוב במורה: **אמר אביי.** (א) כל דמדינא משמע ומאי וכפרון הדבר רבנו לאיתויי פירות האילן וירק דכרבו כו בני ישראל ליתן מהן מעשר דמדאורייתא לא מחייב במעשר אלא ממדי דמדינא דלא משמע אלא מחמשת מינין: **וכפאלה שדה לרוב.** אלמא דתבואה משמע כל מיני דהא דכתיב ותבואת השדה לאו מחמשת מינין (ו) דליקרו תבואה: תבואה קמא לא משמע אלא מחמשת מינין תבואת השדה משמע כל מיני הגדל מן השדה: **פקיד.** לזה נצוהו: **היכי מיקריא.** כלומר ממה אגבה אותו ממון: **אלא מחמשת מינין.** ואינו גובה אלא מחמשת מינין: **עללשא.** משמע כל מיני שעולה ומשכח ודפי' משאר פירות שמשכחין לזה לגבות מהן: **אסוריה לקמיה דרבא.** לזה לא נצוהו: **שכר סמיטוס.** גובה מהן או לא: **מי אמרין כיון דפתחן.** שמתחסיין כל זמן שמתעשיין: **לאו עללשא.** מיקרו שאין עולה ומשכחין ולא גבי מתייבא: **או דילמא כיון דלא ידע פסחיהו.** שעל יד על יד מתחסיין ואינו ניכר פסחיהו להדיא והואיל ונטול היינו שכר עולה ומשכחין הוי והינו ליה מהווא אגרא: **אמרוב קמיה דרב יוסף.** הא דלמך רבא דהא לא מביעיא ליה דלללשא כל מידי משמע: **דמי למויגא דרבא.** כשכסיה רבא לומר לפניו היה מוזג לו בענין זה: **לא חסידי אכרעך כו'.** לפי שהגייס לנו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל דעתו: **כמדבר שהוא מופקר לכל.** מלמד מורה בתנא (א) נעשית לו המורה כמו נחלה: **שוקעין אוסו ככרן.** כמו (א) המשקוף: **חילקא**

מתני' הנודר מן הדגן אסור בפול המצרי יבש דברי רבי מאיר וחכ"א אינו אסור אלא בחמשת המינין רבי מאיר אומר הנודר מן התבואה אינו אסור אלא מחמשת המינין אבל הנודר מן הדגן אסור בכל ומותר בפירות האילן וירק: **גמ'** למימרא דדגן כל דמדינא משמע מתיב רב יוסף ויכפרון הדבר הרבו בני ישראל [ראשית] דגן תירוש ויצהר וכל תבואת שדה (א) לרוב וגו' ואי אמרת דגן כל דמדינא משמע מאי וכפרון הדבר הרבו אמר אביי לאיתויי פירות האילן וירק: **ר' מאיר** אומר הנודר מן התבואה וכו': **אמר ר' יוחנן** הכל מודים בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין שאין אסור אלא מה' המינין פשיטא מהו דתימא תבואה כל מיני משמע קמשמע לן דלא משמע כל מיני מתיב רב יוסף וכפרון הדבר הרבו בני ישראל כו' אמר רבא תבואה לחוד תבואת שדה לחוד בר מר שמואל פקד דליתגון תליסר אלפי זוזי לרבא מן עללתא דנהר פניא שלחה רבא לקמיה דרב יוסף עללתא היכי מיקריא אמר רב יוסף שאין אסור אלא מחמשת המינין א"ל אביי

וגברה תקנתו של חזקיהו: **הרבו בני ישראל וגו' ואי אמרת דגן כל דמדינא משמע מאי וכל תבואת השדה.** דהא כל דמדינא הוו בכלל דגן ואם כן כל תבואת השדה בכלל: **לאיתויי פירות האילן וירק.** שאין עששין דגן מהן: **הכל מודים בנודר מן הפכוסא וכו'.** דלע"ג דהני לה כמתניתין בלשון ימיד דברי הכל היא: **מהו דסימא תבואה כל מיני משמע.** דמתרגמינן עללשא דעללשא משמע כל מיני כדלמרינן לקמן: **בר מר שמואל פקיד וכו' עללשא היכי מיקריא.** שאל היה לו לרבא לטובל אלא מעללשא שיעור לו [בר] מר שמואל: **אינו אסור אלא מחמשת המינין.** והוא סבירא ליה לרב יוסף דכיון דעללשא תרגוס תבואה הוא חמשת המינין בלמוד משמע: **עללשא כל מיני משמע.** דלללשא לשון ביאה והכנסה ושכח: **דיון מויגא דמי למויגא דכריה דרב יוסף בר חמא.** דמויג על חד תלתא מיא דרבא הוא דלמרי' כל המרסא דלא דרי על חד תלתא מיא לאו ממרסא הוא: **מאי דכסיב וממדבר מסנה.** נכתובין רב יוסף להזכיר רבא שיהא שפל רוח ביותר: **כל**

תורה אור השלם

1. וכפרין ודבר הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר ודבש וכל תבואת שדה ומעשר הכל לרוב הביא: **דברי הימים ב' לא ה' (ח) (יח) כ"ב** ונדרתן שרשים כרובי נדרים העם במדקק במשענתם וממדרגה נחליאל (ט) ונמננה נחליאל ומננה נחליאל במדבר כא יח יט: **2. ומבמות ונא ראש כשרה מואב ראש דפסגה ונשקפה על פני הירושלם:** במדבר כא כ

הגהות הב"ח

(א) גמ' תנא נמי הכי ורש"י (ב) רש"י ד"ה ר' מאיר וכו' נכל מין דמדינא דגון משמע: (ג) ר"ה אחר אפי' לעולם דגן כל דמדינא משמע פסיד ואפי' מה מאי ופרסין וכו' מידי דמדינא פסיד ואפי' מהי דלא משמע כל מיני אלא: (ד) ר"ה ונחלו וכו' מחמשת מינין קמרי ואיקרו תבואה פסיד: (ה) ד"ה תבואת שעועיה לו: (ו) ר"ה שוקעין כי כמו השקוף. כ"ב פ"ל כפישו סוף פ"ט

מוסף רש"י

הדיון מויגא דמי יוסף בני נחור היה נעם היה רחום והימי נעם ופי' שיהא ממך רב יוסף בתנו של רבא מתלמידיה היה נקי ליתן מים נחמה ועודוין (ד)

משמע בלשון בני אדם: **מאי וכפרון הדבר.** דכתיב בקרא כל מין דמדינא משמע דכתיב במעשר מן המורה ודפי' משאר מינין מדקמתי הנודר מן הדגן אסור בכל: **וכפרון הדבר.** כלומר קיבילו עליהם תקנתא של חזקיהו לעשר הכל כדכתיב הרבו בני ישראל וגו' אז אמרת בשלמא דדגן לא משמע אלא מחמשת מינין היינו דלמא קרא למימר הרבו בני ישראל דלפי' דבר שא לא נחייב במעשר מן המורה כגון שאר מיני דמדינא היו מעשרים כדי להחזיק בתקנה אלא אי אמרת דגן כל מיני דמדינא משמע מאי וכפרון הדבר הרבו כלומר מה הוסיפו על מה שכתוב במורה: **אמר אביי.** (א) כל דמדינא משמע ומאי וכפרון הדבר רבנו לאיתויי פירות האילן וירק דכרבו כו בני ישראל ליתן מהן מעשר דמדאורייתא לא מחייב במעשר אלא ממדי דמדינא דלא משמע אלא מחמשת מינין: **וכפאלה שדה לרוב.** אלמא דתבואה משמע כל מיני דהא דכתיב ותבואת השדה לאו מחמשת מינין (ו) דליקרו תבואה: תבואה קמא לא משמע אלא מחמשת מינין תבואת השדה משמע כל מיני הגדל מן השדה: **פקיד.** לזה נצוהו: **היכי מיקריא.** כלומר ממה אגבה אותו ממון: **אלא מחמשת מינין.** ואינו גובה אלא מחמשת מינין: **עללשא.** משמע כל מיני שעולה ומשכח ודפי' משאר פירות שמשכחין לזה לגבות מהן: **אסוריה לקמיה דרבא.** לזה לא נצוהו: **שכר סמיטוס.** גובה מהן או לא: **מי אמרין כיון דפתחן.** שמתחסיין כל זמן שמתעשיין: **לאו עללשא.** מיקרו שאין עולה ומשכחין ולא גבי מתייבא: **או דילמא כיון דלא ידע פסחיהו.** שעל יד על יד מתחסיין ואינו ניכר פסחיהו להדיא והואיל ונטול היינו שכר עולה ומשכחין הוי והינו ליה מהווא אגרא: **אמרוב קמיה דרב יוסף.** הא דלמך רבא דהא לא מביעיא ליה דלללשא כל מידי משמע: **דמי למויגא דרבא.** כשכסיה רבא לומר לפניו היה מוזג לו בענין זה: **לא חסידי אכרעך כו'.** לפי שהגייס לנו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל דעתו: **כמדבר שהוא מופקר לכל.** מלמד מורה בתנא (א) נעשית לו המורה כמו נחלה: **שוקעין אוסו ככרן.** כמו (א) המשקוף: **חילקא**

מא דמי תבואה לא משמע אלא מחמשת המינין עללתא כל מיני מיהו אדרויהו לקמיה דרבא אמר הא לא קא מביעיא לי דלללשא כל מיני משמע הדא הוא דאביעיא לי שכר בתים ושכר ספינות מאי מי אמרין כיון דפתחן לאו עללתא היא או דילמא כיון דלא ידע פרתיהו עללתא היא אמרוה רבנן קמיה דרב יוסף אמר וכו' מאחר דלא צריך לן אמאי שלא לן איקפד רב יוסף שמע רבא ואתא לקמיה כמעלי' יומא דכפורי אשכחיה לשמעיה דהוה קא מויג קמיה כסא דחמרא אמר ליה הב לי דאמויג ליה אנא יהב ליה וקא מויג איהו כסא דחמרא כי קא שתי אמר הרין מויגא דמי למויגא דרבא בריה דרב יוסף בר חמא אמר ליה הוא ניהו אמר ליה לא תיתיב אכרעך עד דאמרת לי פירושא דהרין מילתא מאי דכתיב וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות א"ל כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה שנאמר וממדבר מתנה וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל שנאמר וממתנה נחליאל וכיון שנחלו אל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות ואם הגביה עצמו הקב"ה משפילו שנאמר ומבמות הגיא ולא עוד אלא ששוקעין אותו בקרקע שנאמר ונשקפה על פני הישימון ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו שנאמר

לשאר פסוקים ירק וכאשר נתחוקק התקנה הרבו בני ישראל להביא מעשר מל: אי אביית דגן כ"א רבידגן

משמע בלשון בני אדם: **מאי וכפרון הדבר.** דכתיב בקרא כל מין דמדינא משמע דכתיב במעשר מן המורה ודפי' משאר מינין מדקמתי הנודר מן הדגן אסור בכל: **וכפרון הדבר.** כלומר קיבילו עליהם תקנתא של חזקיהו לעשר הכל כדכתיב הרבו בני ישראל וגו' אז אמרת בשלמא דדגן לא משמע אלא מחמשת מינין היינו דלמא קרא למימר הרבו בני ישראל דלפי' דבר שא לא נחייב במעשר מן המורה כגון שאר מיני דמדינא היו מעשרים כדי להחזיק בתקנה אלא אי אמרת דגן כל מיני דמדינא משמע מאי וכפרון הדבר הרבו כלומר מה הוסיפו על מה שכתוב במורה: **אמר אביי.** (א) כל דמדינא משמע ומאי וכפרון הדבר רבנו לאיתויי פירות האילן וירק דכרבו כו בני ישראל ליתן מהן מעשר דמדאורייתא לא מחייב במעשר אלא ממדי דמדינא דלא משמע אלא מחמשת מינין: **וכפאלה שדה לרוב.** אלמא דתבואה משמע כל מיני דהא דכתיב ותבואת השדה לאו מחמשת מינין (ו) דליקרו תבואה: תבואה קמא לא משמע אלא מחמשת מינין תבואת השדה משמע כל מיני הגדל מן השדה: **פקיד.** לזה נצוהו: **היכי מיקריא.** כלומר ממה אגבה אותו ממון: **אלא מחמשת מינין.** ואינו גובה אלא מחמשת מינין: **עללשא.** משמע כל מיני שעולה ומשכח ודפי' משאר פירות שמשכחין לזה לגבות מהן: **אסוריה לקמיה דרבא.** לזה לא נצוהו: **שכר סמיטוס.** גובה מהן או לא: **מי אמרין כיון דפתחן.** שמתחסיין כל זמן שמתעשיין: **לאו עללשא.** מיקרו שאין עולה ומשכחין ולא גבי מתייבא: **או דילמא כיון דלא ידע פסחיהו.** שעל יד על יד מתחסיין ואינו ניכר פסחיהו להדיא והואיל ונטול היינו שכר עולה ומשכחין הוי והינו ליה מהווא אגרא: **אמרוב קמיה דרב יוסף.** הא דלמך רבא דהא לא מביעיא ליה דלללשא כל מידי משמע: **דמי למויגא דרבא.** כשכסיה רבא לומר לפניו היה מוזג לו בענין זה: **לא חסידי אכרעך כו'.** לפי שהגייס לנו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל דעתו: **כמדבר שהוא מופקר לכל.** מלמד מורה בתנא (א) נעשית לו המורה כמו נחלה: **שוקעין אוסו ככרן.** כמו (א) המשקוף: **חילקא**

משמע בלשון בני אדם: **מאי וכפרון הדבר.** דכתיב בקרא כל מין דמדינא משמע דכתיב במעשר מן המורה ודפי' משאר מינין מדקמתי הנודר מן הדגן אסור בכל: **וכפרון הדבר.** כלומר קיבילו עליהם תקנתא של חזקיהו לעשר הכל כדכתיב הרבו בני ישראל וגו' אז אמרת בשלמא דדגן לא משמע אלא מחמשת מינין היינו דלמא קרא למימר הרבו בני ישראל דלפי' דבר שא לא נחייב במעשר מן המורה כגון שאר מיני דמדינא היו מעשרים כדי להחזיק בתקנה אלא אי אמרת דגן כל מיני דמדינא משמע מאי וכפרון הדבר הרבו כלומר מה הוסיפו על מה שכתוב במורה: **אמר אביי.** (א) כל דמדינא משמע ומאי וכפרון הדבר רבנו לאיתויי פירות האילן וירק דכרבו כו בני ישראל ליתן מהן מעשר דמדאורייתא לא מחייב במעשר אלא ממדי דמדינא דלא משמע אלא מחמשת מינין: **וכפאלה שדה לרוב.** אלמא דתבואה משמע כל מיני דהא דכתיב ותבואת השדה לאו מחמשת מינין (ו) דליקרו תבואה: תבואה קמא לא משמע אלא מחמשת מינין תבואת השדה משמע כל מיני הגדל מן השדה: **פקיד.** לזה נצוהו: **היכי מיקריא.** כלומר ממה אגבה אותו ממון: **אלא מחמשת מינין.** ואינו גובה אלא מחמשת מינין: **עללשא.** משמע כל מיני שעולה ומשכח ודפי' משאר פירות שמשכחין לזה לגבות מהן: **אסוריה לקמיה דרבא.** לזה לא נצוהו: **שכר סמיטוס.** גובה מהן או לא: **מי אמרין כיון דפתחן.** שמתחסיין כל זמן שמתעשיין: **לאו עללשא.** מיקרו שאין עולה ומשכחין ולא גבי מתייבא: **או דילמא כיון דלא ידע פסחיהו.** שעל יד על יד מתחסיין ואינו ניכר פסחיהו להדיא והואיל ונטול היינו שכר עולה ומשכחין הוי והינו ליה מהווא אגרא: **אמרוב קמיה דרב יוסף.** הא דלמך רבא דהא לא מביעיא ליה דלללשא כל מידי משמע: **דמי למויגא דרבא.** כשכסיה רבא לומר לפניו היה מוזג לו בענין זה: **לא חסידי אכרעך כו'.** לפי שהגייס לנו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל דעתו: **כמדבר שהוא מופקר לכל.** מלמד מורה בתנא (א) נעשית לו המורה כמו נחלה: **שוקעין אוסו ככרן.** כמו (א) המשקוף: **חילקא**

משמע בלשון בני אדם: **מאי וכפרון הדבר.** דכתיב בקרא כל מין דמדינא משמע דכתיב במעשר מן המורה ודפי' משאר מינין מדקמתי הנודר מן הדגן אסור בכל: **וכפרון הדבר.** כלומר קיבילו עליהם תקנתא של חזקיהו לעשר הכל כדכתיב הרבו בני ישראל וגו' אז אמרת בשלמא דדגן לא משמע אלא מחמשת מינין היינו דלמא קרא למימר הרבו בני ישראל דלפי' דבר שא לא נחייב במעשר מן המורה כגון שאר מיני דמדינא היו מעשרים כדי להחזיק בתקנה אלא אי אמרת דגן כל מיני דמדינא משמע מאי וכפרון הדבר הרבו כלומר מה הוסיפו על מה שכתוב במורה: **אמר אביי.** (א) כל דמדינא משמע ומאי וכפרון הדבר רבנו לאיתויי פירות האילן וירק דכרבו כו בני ישראל ליתן מהן מעשר דמדאורייתא לא מחייב במעשר אלא ממדי דמדינא דלא משמע אלא מחמשת מינין: **וכפאלה שדה לרוב.** אלמא דתבואה משמע כל מיני דהא דכתיב ותבואת השדה לאו מחמשת מינין (ו) דליקרו תבואה: תבואה קמא לא משמע אלא מחמשת מינין תבואת השדה משמע כל מיני הגדל מן השדה: **פקיד.** לזה נצוהו: **היכי מיקריא.** כלומר ממה אגבה אותו ממון: **אלא מחמשת מינין.** ואינו גובה אלא מחמשת מינין: **עללשא.** משמע כל מיני שעולה ומשכח ודפי' משאר פירות שמשכחין לזה לגבות מהן: **אסוריה לקמיה דרבא.** לזה לא נצוהו: **שכר סמיטוס.** גובה מהן או לא: **מי אמרין כיון דפתחן.** שמתחסיין כל זמן שמתעשיין: **לאו עללשא.** מיקרו שאין עולה ומשכחין ולא גבי מתייבא: **או דילמא כיון דלא ידע פסחיהו.** שעל יד על יד מתחסיין ואינו ניכר פסחיהו להדיא והואיל ונטול היינו שכר עולה ומשכחין הוי והינו ליה מהווא אגרא: **אמרוב קמיה דרב יוסף.** הא דלמך רבא דהא לא מביעיא ליה דלללשא כל מידי משמע: **דמי למויגא דרבא.** כשכסיה רבא לומר לפניו היה מוזג לו בענין זה: **לא חסידי אכרעך כו'.** לפי שהגייס לנו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל דעתו: **כמדבר שהוא מופקר לכל.** מלמד מורה בתנא (א) נעשית לו המורה כמו נחלה: **שוקעין אוסו ככרן.** כמו (א) המשקוף: **חילקא**

משמע בלשון בני אדם: **מאי וכפרון הדבר.** דכתיב בקרא כל מין דמדינא משמע דכתיב במעשר מן המורה ודפי' משאר מינין מדקמתי הנודר מן הדגן אסור בכל: **וכפרון הדבר.** כלומר קיבילו עליהם תקנתא של חזקיהו לעשר הכל כדכתיב הרבו בני ישראל וגו' אז אמרת בשלמא דדגן לא משמע אלא מחמשת מינין היינו דלמא קרא למימר הרבו בני ישראל דלפי' דבר שא לא נחייב במעשר מן המורה כגון שאר מיני דמדינא היו מעשרים כדי להחזיק בתקנה אלא אי אמרת דגן כל מיני דמדינא משמע מאי וכפרון הדבר הרבו כלומר מה הוסיפו על מה שכתוב במורה: **אמר אביי.** (א) כל דמדינא משמע ומאי וכפרון הדבר רבנו לאיתויי פירות האילן וירק דכרבו כו בני ישראל ליתן מהן מעשר דמדאורייתא לא מחייב במעשר אלא ממדי דמדינא דלא משמע אלא מחמשת מינין: **וכפאלה שדה לרוב.** אלמא דתבואה משמע כל מיני דהא דכתיב ותבואת השדה לאו מחמשת מינין (ו) דליקרו תבואה: תבואה קמא לא משמע אלא מחמשת מינין תבואת השדה משמע כל מיני הגדל מן השדה: **פקיד.** לזה נצוהו: **היכי מיקריא.** כלומר ממה אגבה אותו ממון: **אלא מחמשת מינין.** ואינו גובה אלא מחמשת מינין: **עללשא.** משמע כל מיני שעולה ומשכח ודפי' משאר פירות שמשכחין לזה לגבות מהן: **אסוריה לקמיה דרבא.** לזה לא נצוהו: **שכר סמיטוס.** גובה מהן או לא: **מי אמרין כיון דפתחן.** שמתחסיין כל זמן שמתעשיין: **לאו עללשא.** מיקרו שאין עולה ומשכחין ולא גבי מתייבא: **או דילמא כיון דלא ידע פסחיהו.** שעל יד על יד מתחסיין ואינו ניכר פסחיהו להדיא והואיל ונטול היינו שכר עולה ומשכחין הוי והינו ליה מהווא אגרא: **אמרוב קמיה דרב יוסף.** הא דלמך רבא דהא לא מביעיא ליה דלללשא כל מידי משמע: **דמי למויגא דרבא.** כשכסיה רבא לומר לפניו היה מוזג לו בענין זה: **לא חסידי אכרעך כו'.** לפי שהגייס לנו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל דעתו: **כמדבר שהוא מופקר לכל.** מלמד מורה בתנא (א) נעשית לו המורה כמו נחלה: **שוקעין אוסו ככרן.** כמו (א) המשקוף: **חילקא**

משמע בלשון בני אדם: **מאי וכפרון הדבר.** דכתיב בקרא כל מין דמדינא משמע דכתיב במעשר מן המורה ודפי' משאר מינין מדקמתי הנודר מן הדגן אסור בכל: **וכפרון הדבר.** כלומר קיבילו עליהם תקנתא של חזקיהו לעשר הכל כדכתיב הרבו בני ישראל וגו' אז אמרת בשלמא דדגן לא משמע אלא מחמשת מינין היינו דלמא קרא למימר הרבו בני ישראל דלפי' דבר שא לא נחייב במעשר מן המורה כגון שאר מיני דמדינא היו מעשרים כדי להחזיק בתקנה אלא אי אמרת דגן כל מיני דמדינא משמע מאי וכפרון הדבר הרבו כלומר מה הוסיפו על מה שכתוב במורה: **אמר אביי.** (א) כל דמדינא משמע ומאי וכפרון הדבר רבנו לאיתויי פירות האילן וירק דכרבו כו בני ישראל ליתן מהן מעשר דמדאורייתא לא מחייב במעשר אלא ממדי דמדינא דלא משמע אלא מחמשת מינין: **וכפאלה שדה לרוב.** אלמא דתבואה משמע כל מיני דהא דכתיב ותבואת השדה לאו מחמשת מינין (ו) דליקרו תבואה: תבואה קמא לא משמע אלא מחמשת מינין תבואת השדה משמע כל מיני הגדל מן השדה: **פקיד.** לזה נצוהו: **היכי מיקריא.** כלומר ממה אגבה אותו ממון: **אלא מחמשת מינין.** ואינו גובה אלא מחמשת מינין: **עללשא.** משמע כל מיני שעולה ומשכח ודפי' משאר פירות שמשכחין לזה לגבות מהן: **אסוריה לקמיה דרבא.** לזה לא נצוהו: **שכר סמיטוס.** גובה מהן או לא: **מי אמרין כיון דפתחן.** שמתחסיין כל זמן שמתעשיין: **לאו עללשא.** מיקרו שאין עולה ומשכחין ולא גבי מתייבא: **או דילמא כיון דלא ידע פסחיהו.** שעל יד על יד מתחסיין ואינו ניכר פסחיהו להדיא והואיל ונטול היינו שכר עולה ומשכחין הוי והינו ליה מהווא אגרא: **אמרוב קמיה דרב יוסף.** הא דלמך רבא דהא לא מביעיא ליה דלללשא כל מידי משמע: **דמי למויגא דרבא.** כשכסיה רבא לומר לפניו היה מוזג לו בענין זה: **לא חסידי אכרעך כו'.** לפי שהגייס לנו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל דעתו: **כמדבר שהוא מופקר לכל.** מלמד מורה בתנא (א) נעשית לו המורה כמו נחלה: **שוקעין אוסו ככרן.** כמו (א) המשקוף: **חילקא**

